

Rotterdam Prikt
een vernieuwend project,
een frisse blik,
een integraal doel,
een opgeruimd karakter
en
coronaproof

Inhoud

Algemeen	pagina 3
Integraal karakter	pagina 4
Werken met vrijwilligers	pagina 5
Resultaten, beloningen en extra mogelijkheden	pagina 5
Beproefd concept	pagina 6
Pilots	pagina 6
Wat leren we van de pilots	pagina 8
Conclusie	pagina 9
Morgen starten	pagina 9
Plan van aanpak	pagina 9
Wat is nodig	pagina 10

Algemeen

Nu is het moment om kantelpunten te zoeken in onze manier van denken en doen. In deze tijd volgt de ene crisis de andere op, waarbij de nieuwe crisis de ernst van de vorige doet verbleken. Met Rotterdam Prikt wordt op een significant andere manier gekeken naar de infrastructuur die we momenteel hanteren om onze buitenruimte, leef- en werkomgeving schoon, heel en veilig te houden.

De manier van werken van Rotterdam Prikt zorgt voor een aanzienlijke kostenbesparing in het schoon, heel en veilig houden van de stad. Tevens wil Rotterdam Prikt voor de structurele participanten in het project de mogelijkheid bieden om iets bij te verdienen

De opzet van Rotterdam Prikt is simpel en kan overal morgen van start, ook in coronatijd. Rotterdam Prikt zorgt dat het zwerfvuil in de Rotterdamse straten, de openbare ruimte en langs de kades van de havens, wordt opgeruimd. Door het zwerfvuil in de stad Rotterdam van de straat op te rapen (Prikken) voordat het in de Nieuwe Maas belandt, wordt voorkomen dat

- het zwerfvuil deel uit gaat maken van de plastic soep in de oceanen.
- hogere kosten gemaakt moeten worden om zwerfvuil uit het water te vissen.

Het Prikken wordt uitgevoerd door vrijwilligers, bedrijven en instanties. Partijen houden in principe de eigen directe omgeving schoon door periodiek te gaan Prikken. Voor het afvoeren van het bij elkaar geprikte zwerfvuil kan stadsreiniging faciliteren of het wordt verzameld en afgegeven bij milieuparken.

In eerste instantie wil Rotterdam Prikt zich concentreren op de kades en directe omgeving van de Stadshavens aan de zuidkant van de Nieuwe Maas, vanaf de Wilhelmina Pier tot en met RDM/ Heijplaat.

Natuurlijk is er altijd de mogelijkheid om aan te haken vanuit andere gebieden. De groeiambitie en potentie is uiteindelijk de hele stad en het hele havengebied. De groei is afhankelijk van de mate waarin we met z'n allen, bewoners, bedrijven, bestuurlijk en ambtelijk apparaat van de stad en het Havenbedrijf in staat zijn om soepel met elkaar te schakelen en samen te werken.

Rotterdam Prikt draagt direct bij aan:

- Een schonere leefomgeving
- Betere uitstraling van gebouwen, wooncomplexen, industrie parken, toeristische trekpleisters, kades en havens
- Voorkomen van groei van de vervuiling in zeeën en oceanen voor zover dat in onze mogelijkheden ligt
- een structureel project voor schoon, heel en veilig in de stad waar we als Rotterdammers samen voor staan
- Een leerschool om op een andere manier tegen bestaande organisatiestructuren aan te kijken door middel van een sympathiek stedelijk bottom up project waar veel partijen bij betrokken zijn.
- De goede naam van de stad in het kader van innovatie en serieus met elkaar vorm geven aan structurele oplossingen voor schoon, heel en veilig in de stad

Integraal karakter van het project

Het primaire doel van Rotterdam Prikt is het opruimen van rommel op straat. Rotterdam Prikt doet dat in samenwerking met vrijwilligers, bedrijven en instanties, het streven is ook een grote betrokkenheid van de gemeente Rotterdam en het Havenbedrijf Rotterdam.

Door het werken met vrijwilligers, bedrijven en ondernemingen die zoveel mogelijk in de eigen omgeving worden ingezet, stimuleert Rotterdam Prikt:

- betrokkenheid van bewoners bij hun eigen leefomgeving
- groeiende cohesie tussen bewoners onderling en bewoners en lokaal bedrijfsleven
- de mogelijkheid tot het hebben van een kleine bijverdienste voor de participanten, een kleine bijdrage aan armoedebestrijding die bijvoorbeeld zorgt voor een betere overlevingskans van bijstandsgerechtigden of zzpers.
- structureel meer toezicht, ogen en oren langs oevers en kades en havens.

Rotterdam Prikt zorgt voor het structureel schoonhouden van gebieden. Rotterdam Prikt brengt structureel de geprikte gebieden in kaart zodat centraal inzichtelijk wordt waar bijvoorbeeld stadsreiniging minder ingezet hoeft te worden.

Hiermee zorgt Rotterdam Prikt voor:

- (mogelijk planmatige) ontlasting van stadsreiniging
- Structurele bewustwording van schoon, heel en veilig in plaats van losse projectdagen
- Mogelijke uitgroei van Rotterdam Prikt naar een model voor nieuw economisch denken over stadsreiniging, armoede bestrijding en toezicht.
- Als dit werkt kan bijvoorbeeld ook een deel van het onderhoud van het openbaar groen via dit concept gedaan worden, waardoor alle bovenstaande effecten versterkt worden.

Over de primaire doelstelling van het project is geen discussie mogelijk. Politieke overtuiging, leeftijd, geloof, opleidingsniveau of maatschappelijke status vormen absoluut geen belemmering om dit project te ondersteunen. Deelnemers zullen zeer divers zijn door de diversiteit van meer dan 170 verschillende culturele achtergronden van de inwoners van de stad, maar binnen Rotterdam Prikt zijn ze zonder enige twijfel allemaal gewoon Rotterdammers die hun eigen stoepje schoonhouden!

Al met al snijdt het mes met Rotterdam Prikt aan meer dan twee kanten. Het dient een direct doel, er worden veel partijen bij betrokken en het heeft voor meerdere partijen meer voordelen. Er is de potentie om uit te groeien naar een spraakmakend en baanbrekend nieuwe manier van denken en werken in het kader van schoon, heel en veilig en onderhoud van de buitenruimte.

Werken met vrijwilligers

Rotterdam Prik werkt onder andere met vrijwilligers. Eén en ander wordt gecoördineerd vanuit een centraal punt. De vrijwilligers worden in hun eigen woonomgeving ingezet of Prikken in een toegewezen of geadopteerd gebied. Hiermee is monitoren van de inzet van de individuele vrijwilligers mogelijk en kan het aantal benodigde uren van tevoren worden vastgesteld om daaraan een passende beloning te koppelen.

Werken in eigen buurt moet echter wel een keuzemogelijkheid blijven. Het is niet voor iedereen een aantrekkelijk idee om als bewoner in de eigen buurt rond te lopen met een vuilniszak en een Prikker.

Structureel op dezelfde plek werken door en met dezelfde mensen is wel een goede zaak omdat dan de plek “eigen” wordt en resultaat voor de deelnemer zichtbaar is.

Er kan ook gewerkt worden met een adoptiesysteem, waarbij een particulier, club, vereniging of school een gebied kan adopteren om structureel schoon te houden.

Prikkers willen meer zien dan alleen het vuil dat ze bij elkaar Prikken. Stimulerende factoren zijn:

- een direct zichtbaar resultaat,
- het zich verbonden voelen met andere deelnemers,
- een schoudeklop hoort daarbij
- en als de coronamaatregelen het toelaten een gezamenlijk ontbijt of een bbq als het mooi weer is.
- gezamenlijke en regelmatige publiciteit
- de vrijwilligersvergoeding
- flexibele, gemotiveerde en doortastende centrale organisatie

Werken met vrijwilliger in dit project vraagt dus om een goede begeleiding en coördinatie van enthousiastelingen die dat enthousiasme kunnen overbrengen, voor de Prikkers bereikbaar zijn en problemen voor ze willen en kunnen oplossen.

Resultaten, beloning en extra mogelijkheden

Het directe resultaat is een schone straat. Dat is duidelijk zichtbaar en zeer bevredigend. De vrijwilligers krijgen voor hun Prikwerk een vrijwilligersvergoeding met een aantrekkelijke bonus bij gebleken betrouwbaarheid en structurele inzet. De vastgestelde vrijwilligersvergoeding is afgestemd op landelijke afspraken en bedraagt € 5,00 per uur tot een maximum van € 1700 per jaar vanaf de leeftijd van 22 jaar. Deze vergoeding hoeft niet opgegeven te worden aan de belasting of de sociale dienst. Voor jongeren geldt een lagere uurvergoeding.

In de beloningssfeer voor trouwe deelnemers moet ook gedacht kunnen worden aan een bonus in de vorm van bijvoorbeeld het kwijtschelden van gemeentelijke heffingen zoals reinigingsrechten voor het ophalen van huisvuil. Verenigingen die een gebied adopteren om te prikken kunnen op die manier een centje bijverdienen om hun clubkas te spekken en te bezuinigen op de vaste lasten.

Op het moment dat een vrijwilliger of een club zich verbonden heeft met een gebied in de buitenruimte, zijn er extra ogen die gebruikt kunnen worden om afwijkende zaken te constateren. Vooral rond de Waalhaven kunnen een paar ogen van mensen die gedeeltes van

het gebied als “eigen” beschouwen een probaat hulpmiddel zijn bij opsporing en handhaving. Een goede begeleiding en vooral selectie van mensen die op die plekken Prikken is dan natuurlijk van essentieel belang, maar er kan indien wenselijk voor diensten van Havenbedrijf, douane of politie, extra Geprikt worden zodat extra toezicht ook onopvallend of incognito ingezet kan worden. Dit vergt echter wel een bijzonder goede organisatie, coördinatie, samenwerking en vertrouwen.

Er kan bij verschillende diensten ook inzicht groeien dat er daar waar mogelijk zaken anders en meer gecoördineerd uitgevoerd kunnen worden waardoor aanzienlijke kostenbesparing kan ontstaan in het schoonhouden van de stad en het onderhoud van openbaar groen.

Beproefd concept

Het hele idee rond Rotterdam Prikt is in de loop van de jaren gegroeid. Het heeft in een aantal pilots bewezen dat de formule goed is. De aantrekkingskracht voor deelname aan dit project is groot waardoor het snel kan groeien. Het is laagdrempelig en het werkt in de praktijk verrassend simpel mits er structureel goed en efficiënt gecoördineerd en gefaciliteerd wordt. Over het primaire doel is geen discussie mogelijk. Het schoonhouden van de omgeving en het voorkomen dat zwerfvuil in de rivier verdwijnt is in ieders ogen een nobel en sympathiek streven, daarnaast is iedereen is blij met een schone stoep. Daarom haken partijen makkelijk aan. Vrijwilligers, maar ook bedrijven zijn overwegend enthousiast en zien snel de meerwaarde van participeren in Rotterdam Prikt. Het resultaat van het Prikken is verrassend, verfrissend en direct waarneembaar. Bewustwording over het belang van Prikken groeit snel zodat incidentele deelname veelal verandert in structureel inzet. Het centraal organiseren en blijven aansturen van het Prikken is essentieel gebleken, maar het brengt ook grote voordelen met zich mee.

- Zo wordt centraal in kaart gebracht en inzichtelijk gemaakt waar, wanneer en wie Prikt en/of sponsort.
- Gezamenlijke publiciteit zorgt voor meer aandacht.
- Alle Prikkers krijgen het gevoel dat ze gehoord en gezien worden waarmee animo om mee te doen alleen maar groeit bij alle partijen.
- Zo groeit het project vanzelf uit naar stedelijk met elkaar gaan voor een schone stad.

De initiatiefnemer is Stichting Duurzaam Heijplaat. Het bestuur van de stichting bestaat uit bewoners die in de afgelopen 15 jaar actief betrokken zijn geweest bij de herstructurering van Heijplaat en RDM. Dat Stichting Duurzaam Heijplaat veel ervaring heeft op het gebied van duurzaam ontwikkelen en integraal denken wordt aangetoond in de kennisagenda die is opgesteld naar aanleiding van het IKS project op Heijplaat.

In samenwerking met de voormalige Vereniging van Wijkbewoners Heijplaat initieerde de stichting in 2016 twee pilots om en nabij Heijplaat. In 2019 startte een groter project in samenwerking met Hotel New York op de Wilhelminapier.

Vanuit het hotel wordt om de andere maandagochtend de directe omgeving ontdaan van zwerfvuil en sigarettenpeuken. De eerste paar keer werd een flinke berg afval bij elkaar geraapt. In de loop van de tijd werd dat significant minder en de omgeving van het hotel werd schoner. De Prikmomenten staan gewoon geagendeerd bij het managersteam en er is een duidelijk groei van bewustzijn en enthousiasme. Door de acties vanuit Hotel New York en een goede presentatie op de juiste momenten, haken andere partijen aan. Ook meldde zich al snel een groep bewoners bij de initiatiefnemer. Deze redelijk grote groep Prikt tot op heden elke eerste zaterdag van de maand op de Wilhelminapier.

Foto's bij Sita bij de ingang voor vrachtauto's voor en na Prikken

Zij gingen voortvarend en gestructureerd aan de slag en gebruikten Hotel New York als ontmoetingsplek, start en eindlocatie. Daar wordt het geprikte afval verzameld, stadsreiniging haalt het op. Op die manier wordt de Wilhelminapier steeds schoner en ook stadsreiniging is eerder geneigd om zaken op de pier aan te pakken. Tevens ontdekten de bewoners twee plekken die niet in het systeem van de stadsreiniging stonden en nog nooit waren schoongemaakt. Er is nu meer aandacht voor de volle vuilnisbakken en ook de stedelijke Peukenzuiger werd als eerste gedemonstreerd aan de bewoners van de pier. Na een tijd meldden ook bedrijven uit Katendrecht zich aan. Een leuk detail: de manager van de technische dienst van Hotel New York had al snel op eigen initiatief een werkbare mobiele peukenzuiger ontwikkeld, tekenend voor het enthousiasme en het feit dat bewustwording en betrokkenheid tot meer innovatie leidt.

Deze pilot liep als een trein tot de coronacrisis. De initiatiefnemer en aanjager van Rotterdam Prik vanuit Hotel New York kwam op non actief te staan. Hij maakt nog wel deel uit van het Green Team van het hotel. Rotterdam Prik deed hij naast zijn primaire taak. Ondanks dat er gewoon doorgeprik had kunnen worden, zien we dat de acties gedeeltelijk stil vallen door andere zorgen bij Hotel New York.

Hiermee wordt duidelijk dat aanjagen essentieel is en blijft. Bijna niemand wil persoonlijk eigenaar zijn van Rotterdam Prik in zijn/haar buurt. Dat signaal werd ook duidelijk afgegeven door een actieve bewoner van de Wilhelminapier. Zij is wel bereid de groep op de afgesproken Prikdagen bijeen te roepen en afspraken te maken met stadsreiniging, zorg te

dragen dat er Prik materialen zijn enz., maar wil uitdrukkelijk niet de “trekker” worden of als zodanig gezien worden en deed alles in overleg met de initiatiefnemer in Hotel New York.

Wat leren we nog meer uit de pilots:

- **Het sociale aspect** van het Prikken moet niet onderschat worden. In de bewonersgroep die prikt zien we vriendschappen ontstaan. Er zijn ook deelnemers die komen voor het ontmoetingsmoment. Zij wonen al jaren op de Wilhelminapier, maar kennen hun burens niet en kennen hun omgeving nauwelijks. Zo was bij velen niet bekend dat er in Hotel New York een verse patisserie zit. Na het Prikken bleef regelmatig een groepje hangen voor een kopje koffie of een gezamenlijke lunch. Ook zagen we wijkmanagers aanschuiven om van het ontmoetingsmoment gebruik te maken. Bedrijven die aanhaken vormen op hun beurt ook weer een groep die blij is met wat meer structureel contact met collegabedrijven in de buurt.
- **Het tijdstip** Bedrijven die aansluiten werken liefst autonoom. Er is onderzocht dat bedrijven liever niet willen dat vrijwilligers namens hun bedrijf gaan Prikken. Ze zien liever niet hun bedrijfsnaam verbonden met vrijwilligerswerk. Dat heeft ook te maken met verzekering, certificering en dat soort zaken. Geren moeite hebben ze met een gegunde opdracht aan een organisatie die werkt met vrijwilligers zolang die vrijwilligers niet hun terrein betreden. We zien ook dat bedrijven een eigen tijdstip kiezen om te Prikken. Zo Prikt Hotel New York de maandagochtend. Een ander bedrijf gaat liever op een tijdstip direct na de lunch als veel werknemers toch even naar buiten gaan om de benen te strekken. Zo heeft elk bedrijf z'n eigen voorkeur. Dat laat zich niet verbinden met de wensen van vrijwilligers of andere bedrijven. Vrijwilligers Prikken weer op tijden die buiten normale werkuren vallen.
- **Een goede en centrale coördinatie** is dus van groot belang zodat tijden van prikken goed afgestemd kunnen worden. Op die manier is het resultaat optimaal.

Conclusie

Al met al ziet Stichting Duurzaam Heijplaat hier een schone taak en een grote kans voor de stad op gebied van MVO., duurzaamheid, nieuw economisch denken, onderhoud van de buitenruimte en sociale binding door nauwe samenwerking van bewoners, bedrijven, verschillende diensten van de gemeente Rotterdam en het Havenbedrijf Rotterdam. Verder is het een positief en sympathiek verhaal over de stad Rotterdam en een integrale aanpak van een aantal hardnekkige problemen.

Maar we moeten beginnen bij het begin: structurele prikacties en bekendheid genereren van Rotterdam Prikt bij een groter het publiek en de deelnemende partijen.

Morgen starten

Rotterdam Prikt werkt praktisch en simpel. Er kan morgen gestart worden in heel het aangegeven gebied. Er zijn geen vergunningen nodig, materialen zijn hoepels om de vuilniszak open te houden en prikkers en een paar handschoenen voor de prikker is tof, maar

er hoeven geen bijeenkomsten georganiseerd te worden of uitgebreide introducties gedaan te worden. Iedereen kan het en het aansturen van de prikkers kan via sociale media. Het begint met de eerste Prik actie. De organisatie eromheen kan opgebouwd worden en groeien met de hoeveelheid prikacties. Om een soepele doorgroei naar structureel prikken mogelijk te maken moeten zowel de organisatie als de prikkers voldoende en op tijd gefaciliteerd worden. Daar is medewerking van alle partijen voor nodig en korte lijnen met de centrale organisatie.

Plan van aanpak

Stichting Duurzaam Heijplaat

De centrale organisatie, aansturing en coördinatie wordt verzorgd door Stichting Duurzaam Heijplaat, bedenker en initiator van Rotterdam Prikt.

Uiteindelijke doel

Het uiteindelijke doel is om Rotterdam Prikt uit te werken naar een stedelijk project waarin een significante kanteling te zien zal zijn in de manier van samenwerken tussen overheid, bewoners, bedrijven en het Havenbedrijf Rotterdam, waardoor er een beter en bevredigender rendement komt uit beschikbare middelen en manuren. Schoon, heel en veilig in stad en langs de havens wordt een gezamenlijke inspanning en verantwoordelijkheid van overheid, Havenbedrijf, bedrijfsleven en bewoners.

Het begin

Rotterdam Prikt werkt bottom up. Het begint op straat waar zwerfvuil geruimd wordt door bedrijven en bewoners. De pilot op de Wilhelminapier leert dat het Prikken aantrekkingskracht heeft zolang er gericht gestuurd, begeleid en gepubliceerd wordt. Alles moet afgestemd zijn op de groei en de acties van dat moment.

Om te beginnen zullen we ons concentreren op Prikken in het gebied tussen de Wilhelminapier en RDM /Heijplaat, liefst van meet af aan in intensieve en directe samenwerking met B&W van Rotterdam en het Havenbedrijf Rotterdam om met elkaar een gezonde groei van project Rotterdam Prikt mogelijk te maken. Korte lijntjes naar mensen die direct kunnen aansturen werkt praktisch, er kan snel geschakeld worden op de ontwikkelingen om een gestage en wellicht snelle groei van Rotterdam prikt mogelijk te maken.

Wat is nodig voor een goede start.

Een centraal aanspreek en coördinatiepunt dat zorgt voor de coördinatie van de prikacties, werving (en selectie) van vrijwilligers, logistiek voor het afvoeren van het verzamelde afval, behandeling van de financiële zaken en afgestemde en gerichte publiciteit.

Financiële structuur moet geregeld zijn. De vergoeding voor de vrijwilligers moet klaar liggen, daar moet een pot voor komen. Rotterdam Prikt is echter een begrip, geen organisatie. Stichting Duurzaam Heijplaat heeft voor dit doel een rekening beschikbaar. Het financiële plaatje is in te zien op een website, zodat iedereen en alle partijen direct inzicht hebben in wat er binnenkomt en waar het geld aan besteed wordt. Voor het vullen van die pot wordt subsidie aangevraagd, worden sponsors gezocht en crowdfunding behoort tot de mogelijkheden. Ook kan Rotterdam Prikt schoonmaakacties “aannemen” en een rekening indienen bij een bedrijf

of instelling.

Het zou prettig zijn om direct bij aanvang van het project afspraken te kunnen maken over een bonusvergoeding voor structurele en trouwe Prikkers.

Een eigen plek. Liefst op Heijplaat omdat dat de domicilie is van de stichting. Het is raadzaam een plek te zoeken zonder directe burenen. Die plek kan bestaan uit een apart staand pand(je) of klein complex zoals het oude SeamensCentre op Heijplaat, iets op het Quarantaine terrein (in de opmars naar de nieuwe opzet van de Quarantaine Inrichting,) een van de panden aan de kop van de eerste Eemhaven of het kantoorpandje bij de ingang van het terrein van Rijkswaterstaat daarnaast. Deze panden en lokaties worden nu antikraak bewoond/gebruikt of staan leeg voor zover bij ons bekend. Het mag ook een romny loods zijn op een industrieterrein of het terrein van het voormalige zwembad op Heijplaat, als er maar electriciteit, internet en stromend water voorhanden zijn zodat er ook kantoor gehouden kan worden.

Vervoer

Voor het ophalen en wegbrengen van het gePrikte vuil is vervoer essentieel. Het hoeft allemaal absoluut niet nieuw te zijn, als het maar veilig is en werkt, mag ook een auto zijn van de stadsreiniging of het havenbedrijf zodat kosten als onderhoud en verzekering op de grote hoop van de betreffende instanties komen, wat per saldo goedkoper is dan apart een voertuig aanschaffen voor Rotterdam Prikt.

Infrastructuur voor communicatie

Goed werkende website met een goede kaart van de gebieden waar gePrik wordt en waar een fincieële pagina op staat om voor iedere deelnemer de gang van zaken inzichtelijk te maken. Transparantie in deze is belangrijk. Het verschaft duidelijkheid in ontwikkelingen rond Rotterdam Prikt, het maakt duidelijk wie wat inbrengt, maar het scheidt vooral vertrouwen en voorkomt achterdocht en verrassingen achteraf.

Door Stichting Duurzaam Heijplaat te Rotterdam d.d. 30 mei 2021